

(History bu hrang hrang leh a chanchin ziaktu hrang hrangte hnen aṭanga an chanchin kan hmuh theih ang chu a hnuaiah hian dah khawm a ni. - A&C)

Lalburha

- A pianhmang: Pa lian vak lo a ni a, Mizo pa vantlang tiat vel a ni.
- A hmelhmang: Pa hnarngul nghet deuh, khabe kual rinawm tak, mitmeng danglam bik tak a ni a, a hmelah chuan hotu nihna te, finna te, lal hmel pu bik hliah hliaha lan theihna te a nei bawk. Amah aia lal hmel ṭha sawi tur tam tak an awm a, mahse an han awm ho hian a chhan sawi tur awm si lovin Lalburha chu a langsar tlat bik zel mai a ni.
- A lan dan: A hun lain kekawr te pawh awm tawh mah se a inbel ve ngai lo va, kawr pawh a ha ngai mang lo. Lal puan pawh inbel zen zen lo a ni a, puan naran ngotekherh te, puanngo te a veng mai mai ṭhin a. A taksa lamah pawh chutiang chu hmanlai Mizo puan sin dan angin a sin ve mai mai ṭhin. A tin a zuah sei viau mai bawk a. Amah kha lal a ni tih a inhre Chiang a, lan dan tihropui vak tumna a nei lo a ni.
- A chin ṭhin: Lalburha chu vaibel zu deuh reng ṭhin a ni a, tursing vaibel dâwn sei reng rawng a zu ṭhin a, a zuk loh lai chuan a puan ven kawngah a thiat lawr ngauh mai ṭhin a ni.
- Hriat ve atan: Hmanlai chuan Mizo pa chuan hmuïhmul leh khabe hmul an nei deuh vek a, sei pui puia zuah erawh chu an ni kher lo vang. Hmuïhmul hi hnaphleng tluana zuah an tam lo hle a, an kamsir chung, an hmuï sir chung deuhvah sei vak lo ve vein an zuah ṭhin tlangpui. A chung a lan dan leh a chin dan te sawi lan a nih bakah khian, artistic illustration atana a ziaktu zalenna erawh chu- Lalburha kha khuang vawi 5 chawi thei, zawhzazo a ni a, thangchhuahpa thuam inbel theih ang zawng zawng chu inbel thei vek khawpa ropui a ni a; chu bakah lalin an inbel theih zawng zawng, lal puan te, thangchhuah puan leh diar ṭial te, chhâwn te, vakul chang te pawh inbel vek thei dinhmuna ding a ni bawk. Sial 300 tling lo deuh a talh a, Chhawrtuia a awm lai phei chuan sial 10 lai talhin khuang a chawi a, Mizo dar hmingthang ber ber zinga Liando dar (darbu) leh Liansa dar neitu a ni bawk.

Khuangchera

- A pianghmang: Pa airia deuh, dawldang deuh anga lang a ni.
- A hmelhmang: Pa valai chhuak hlaut a ni a, en mai chuan zuamawm deuh anga lang a ni. Pa ngo lam deuh, mi dangte aia hmel danglam nei bik chuang lo a ni.
- A lan dan: Khuangchera hian lan dan danglam a nei lem lo va, lal a ni lo va, thangchhuah a ni lo bawk a. Hmanlai Mizo pa inthumna pangngai, puan naran te inbel ve mai a ni. Sa leh râla pasalṭha a nih avangin pasalṭhain an hman ṭhin fei leh kawlnam hmang ve ṭhin a ni.
- Hriat ve atan: Khuangchera hi a chanchin zir chianna aṭanga a lan dan chuan, pa vantlang aia sang a ni a, dawldang deuh anga lang an tih hi a ngo deuh vang zawk niin a lang a, thahrui lamah pawh vantlang chung lam daiha chak a ni bawk a, a huaisenna hian a chakna a khuh bo mai mai zawk tih hriat a ni. Taksa sei deuh, dar pharh ṭha deuh tak, sek mum tul ni lo, inphut phiar fat mai a ni zawk. Tlema hmai tluak deuh (hmai sawl deuh) a ni a, khabe kual zau hret leh nghet tak a ni a, pa hnar ngul nei ṭha ve deuh tak a ni bawk. Zir chianna aṭanga a lan dan chuan, a mitmeng hi sawi thiam a harsa ber awm e, a meng rumin a meng thip a ni lo va, en reng ngam har khawpa mitmeng hriam leh melh na tak a ni a, he a mitmeng hian mi huaisen ngawltawt a nihzia a pho lang chiang ber mai awmin a lang bawk.
- Sa leh râla pasalṭha a ni a, sahmim ipte te, kawlnam leh a paina te, silai leh fei te inbel pawhin lang se a inhmeh em em ang a, fungsi pawh inbel tel se a inhmeh lohna a awm lo vang. Puan naran, puan ngo te, puanrin te leh ngotekherh te leh pawndum chul tawh tak veng chung a lantir pawh ni se a dik lohna a awm lo vang. Hmanlai pasalṭhate khan saruak ngawtin sa leh râl an bei khat hle a, tualtah kawr ban nei lo, fual laklawh deuh tak an inbel tam hle a, kawr ha lova lantir erawh a pawina a awm lo vang. Tin, mipa nawlpui chuan diar var an khim deuh ber a, thangchhuah diar ṭial hi inbel theite tan bik chauh a ni bawk. Mipain diar an khim hian an sam an thlah ngai lo va, tin an diar khimah hian bek sira a pawhchhuah uai thla hi tun hnai te, 1980 hnu vel chauhva kan chin a ni bawk. Tukkhumah sam an zial mai ṭhin. Red indian ang maia sam thlaha diara lu hren hi kan hnam chin dan a ni lo bawk a, diar chu luah a khimin an khim zawk ṭhin a ni.